

Література

1. Абилюдинова Ж.Б. Стереотипные представления о русских, казахах и немцах в анекдотах // Вестник КазНУ им. аль-Фараби. Серия филологическая. – 2008. – №5 (113). – С. 162-165.
2. Ангелова М.М. "Концепт" в современной лингвокультурологии / М.М. Ангелова // Актуальные проблемы английской лингвистики и лингводидактики. Сборник научных трудов. Выпуск 3. - М., 2004. - С. 3-10.
3. Красных В. В. Этнопсихолінгвістика і лінгвокультурологія: Курс лекцій / В. В. Красных. – Москва : Гнозис, 2002. – 284 с
4. Красных В. В. «Свой» среди «чужих»: миф или реальность? / В. В. Красных. – М., 2003. – 375 с.
5. Кубрякова Е.С. Концепт // Кубрякова Е.С., Демьянков В.З. и др. Краткий словарь когнитивных терминов. - М., изд-во МГУ, 1996. С. 90-93
6. Маслова В.А. Лингвокультурология. Учеб. пособие. М.: Academia, 2004. 208с.
7. Тлумачний словник живої мови В. І. Даля. Т.1, М., 1863
8. <http://www.lachmeister.de/lustige-witze/%D6sterreicher/index.html>
9. http://www.knsg.ukw.edu.pl/knsg_archiwalna/Archiv/polenbild.htm
10. <http://osheykoa.narod.ru/anekdotohistori.htm>
11. http://culturalstudies.in.ua/kniqi_11_2.php
12. <http://www.duden.de/rechtschreibung/fremd>

Бикова Є.К. Актуалізація концепту «чужий» в німецькому фольклорі

Анотація. В статті досліджуються засоби актуалізації концепту «чужий» в німецькому фольклорі на прикладі німецьких етнічних анекдотів. Висвітлюється концепт «чужий» як мало досліджуване явище на відміну від концептів «свій-чужий». Досліджується лінгвокультурологічний підхід до виявлення концептів в цьому фольклорному жанрі. **Ключові слова:** концепт, лінгвокультурологія, фольклор, анекдот

Бикова Е.К. Актуализация концепта «чужой» в немецком фольклоре

Аннотация. В статье исследуются средства актуализации концепта «чужой» в немецком фольклоре на примере немецких этнических анекдотов. Освещается концепт «чужой» как мало изученное явление в отличие от концептов «свой-чужой». Исследуется лингвокультурный подход к выявлению концепта в этом фольклорном жанре. **Ключевые слова:** концепт, лингвокультурология, фольклор, анекдот

Bykova E. Actualization of concept "fremd" in German folklore

Annotation. In the article it is researching means of actualization of the concept «alien» in German folk literature evidence from ethnical anecdotes. Concept «alien» separate from concepts «own-alien» is less researched. Researching linguocultural way of displaying of concept in this folk genre. **Key words:** concept, linguoculturology, folk literature, anecdote.

БИНДАС О.М.,

Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г.Короленка,
м. Полтава

УДК 378.22(436)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МАГІСТРАТУРИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ АВСТРІЇ

Актуальність дослідження. Магістратура у всьому світі є другим рівнем вищої освіти. Вона випускає професіоналів, які отримують поглиблену спеціалізацію у своїй професійній сфері і здатні вирішувати більш складні завдання або займатися аналітичною та науково-дослідною роботою. Іншими словами, міжнародна магістратура є прекрасною можливістю мати елітний диплом і статус на ринку праці. Випускник після її закінчення отримує досконале знання іноземної мови і освіти, визнану у всіх країнах світу. А крім цього, під час навчання налагоджуються цінні контакти, необхідні в майбутньому для успішної наукової кар'єри чи побудови свого бізнесу.

Проблеми становлення та розвитку магістратури, а також різні аспекти підготовки магістрів у країнах Європи висвітлені у багатьох працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Історичні аспекти досліджують С. Вітвицька, В. Байденко, М. Степко, Ф. Бухбергер, М. Шратц. Теоретичні та практичні засади підготовки магістрів аналізують Л. Воротняк, Л. Білінов, Т. Кавицька, Л. Пуховська, Л. Барановська, Х. Вайс. Питаннями освітньої системи та педагогічної освіти в Австрії займаються Л. Карташова, Н. Когут, Н. Бендеріць, Л. Данилова, О. Денічева, Л. Дзевицька, О. Гаснер, Х. Сеель, У. Фратц та інші.

Мета статті – проаналізувати зміни у системі вищої освіти Австрії, визначити місію та завдання австрійської магістратури, які є підґрунтям її стратегічного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Донедавна університетська освіта в Європі була довготривалою і зорієнтованою на елітні групи населення. У 1960-х роках, для яких характерний швидкий економічний розвиток, на ринку праці виникла потреба у більш кваліфікованих працівниках і, внаслідок цього, необхідність надання ширшого доступу до освіти представникам середнього класу. Уряди європейських країн відреагували на цю вимогу, відкривши низку вищих навчальних закладів на зразок технологічних інститутів у Франції (1966), політехнічних інститутів у Великобританії (1969) і вищих закладів професійної освіти в Німеччині (1971) [12, с. 8]. В Австрії професійні вищі спеціальні школи – це наймолодший сектор вищої школи, що сформувався лише на початку 90-х років минулого століття. Саме з 90-х років Австрія почала брати участь у різних міжнародних дослідженнях якості освіти. Їх результати виявили недостатню ефективність національної середньої та вищої

школи. Роки пішли на усвідомлення цієї проблеми суспільством і урядом, вивчення ситуації і планування змін. Здійснювалося планомірне дослідження цієї проблеми, виявилися причини не надто задовільного стану діяльності шкіл, коледжів та університетів. Розроблялися проекти, моделі, варіанти, рекомендації тощо [5, с. 68].

Важливо, що з подібними проблемами освіти та науки зіткнулися багато інших європейських країн. Та інтернаціоналізація може вирівняти різні аспекти і стратегії реформування освіти. У Європі почалися інтеграційні процеси.

Інтеграційний процес у науці й освіті має дві складові:

- формування співдружності провідних європейських університетів під егідою документа, підписаного 18 вересня 1988 року під час святкування 900-ї річниці Болонського університету та названого Великою Хартією Університетів (Magna Charta Universitatum – <http://www.magna-charta.org/>);
- об'єднання національних систем освіти і науки в європейський простір з єдиними вимогами, критеріями і стандартами.

Головна мета процесу – це створення європейського наукового та освітнього простору задля підвищення спроможності випускників, підвищення мобільності громадян на європейському ринку праці, підняття конкурентоспроможності європейської вищої школи. Для досягнення цієї мети було запропоновано прийняти зручні та зрозумілі градації дипломів, ступенів і кваліфікацій; увести в своїй основі двоступеневу структуру вищої освіти; увести взаємовизнаний на європейському просторі вчений ступінь доктора філософії; використати єдину систему кредитних одиниць (систему ECTS – European Community Course Credit Transfer System), яку ще називають системою кредитних одиниць, системою кредитних зачетів, системою кредитних рівнів, системою зачетних одиниць, кредитною системою взаємовизнання тощо; увести уніфіковані і взаємно визнані на європейському просторі додатки до диплома; напрацьовувати, підтримувати і розвивати європейські стандарти якості із застосуванням порівняльних критеріїв, механізмів і методів їх оцінки відповідно до вимог ENQA (Європейської мережі забезпечення якості); усунути наявні перепони для розширення мобільності студентів, викладачів, дослідників і управлінців вищої школи [1].

Болонський процес було започатковано в Лісабоні у 1997 році, коли під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО було розроблено і прийнято Лісабонську конвенцію, яку підписали 43 країни (Австрія і Україна в тому числі), більшість з яких згодом сформулювали принципи Болонської декларації [3].

У 1998 році на святкуванні 800-річчя Паризького університету – Сорбонни, міністрами освіти чотирьох європейських країн (Італії, Німеччини, Великобританії, Франції) підписано Сорбоннську декларацію, яка була спрямована на гармонізацію національних систем вищої освіти.

Через рік (1999 р.) в Болонії народилася нова декларація, підписана 31 особою, відповідальною за розвиток вищої освіти у 29 країнах Європи. Країнами, які підписали Болонську декларацію, засновницями Болонського процесу, є такі: Австрія, Литва, Чехія, Нідерланди, Фінляндія, Португалія, Греція, Словенія, Ірландія, Швейцарія, Ліхтенштейн, Болгарія, Мальта, Естонія, Польща, Німеччина, Словаччина, Ісландія, Швеція, Латвія, Бельгія, Люксембург, Данія, Норвегія, Франція, Румунія, Угорщина, Іспанія, Італія, Великобританія.

На Празькому саміті (2001 р.) до Болонського процесу приєдналися Хорватія, Кіпр, Туреччина. Низка держав приєдналася до Болонського процесу на Берлінському саміті (2003 р.), а саме: Албанія, Андорра, Боснія та Герцеговина, Ватикан, Росія, Сербія та Чорногорія, Македонія. 2005 року в ході Бергінського саміту до Болонського процесу приєдналися Азербайджан, Вірменія, Грузія, Молдова та Україна [2].

На конференції стосовно Болонського процесу у Фінляндії (Гельсінкі, 2003 р.) були розроблені рекомендації та зроблені висновки щодо проблем отримання наукових ступенів, зокрема, магістерської освіти у Європі. Дослідження Асоціації Європейських університетів показують, що більшість європейських країн ввели структуру наукових ступенів, які базуються на послідовності ступенів бакалавра, магістра і докторів. Проте тривалість навчальних програм, які приводять до отримання ступеня магістра, дещо різняться, охоплюючи в середньому 300 європейських кредитів, що на практиці означає зазвичай 5 років денного навчання.

Структура наукових ступенів відрізняється у країнах-учасниках Болонського процесу. В деяких системах вищої освіти ступені бакалавра і магістра є незалежними явищами, в інших вони утворюють послідовність знань, умінь і навичок в одній або споріднених галузях підготовки. Традиційно більшість вищих навчальних закладів у Європі, які не входять до університетського сектору, пропонували ступінь бакалавра, і тільки нещодавно вони ввели ступінь магістра [7].

У Лісабонській конвенції зазначено, що наукові ступені і періоди навчання повинні бути визнані, якщо суттєва різниця не буде доведена закладом, якому довіряється визнавання. Студентам і випускникам гарантується прозора процедура. Лісабонська конвенція визнавання наукових ступенів – це важливий інструмент для Болонського процесу, який спрямований на створення „Європейського простору вищої освіти”, забезпечуючи стандарти академічних ступенів та гарантій якості по всій Європі [9].

Новий закон про освіту в Австрії (2001 р.) передбачає для університетів і професійних ВНЗ трирічний курс бакалаврату і дворічний – магістратури. Ці напрями передбачають написання диплому чи отримання ступеня доктора наук.

Так, магістерський ступінь визначається як кваліфікація другого циклу вищої освіти і знову підкреслюється наступність бакалаврату, магістратури та докторантури. Програми підготовки магістрів мають різну орієнтацію й багатопрофільність, щоб відповідати індивідуальним та академічним потребам, а також вимогам ринку праці. На відміну від бакалаврату, на магістерському рівні заохочується запровадження спільних програм між різними університетами як прояв внутрішньоєвропейського співробітництва.

Результати наступного вивчення магістерського рівня в європейських країнах були опубліковані через десять років після підписання Болонської угоди. У дослідженні Г. Дейвіса вказується, що ступінь магістра буде відігравати вирішальну роль у суспільстві знань, оскільки він забезпечує набуття компетентності, на якій базується подальша дослідницька робота в докторантурі. У висновках огляду зазначається, що підготовка магістрів у Європі, зокрема в Австрії, набула трьох головних форм:

- 1) професійно-спрямовані магістерські курси денної, дистанційної та змішаної форм навчання;
- 2) дослідницько-інтенсивні магістерські програми, які функціонують як додокторське навчання для наукової кар'єри;
- 3) курси магістерського рівня різної тривалості, які надаються працівникам без відриву від виробництва [10, с. 6].

Проте, на думку дослідника, профіль (profile) магістерського ступеня в Європі лишається нечітким, оскільки назви та номенклатури магістерських спеціальностей, зрозумілі на національному рівні, втрачають прозорість, коли їх розглядають у міжнародному контексті [6].

У Європейському Союзі немає обов'язкових приписів щодо наявності у всіх країнах – членах ЄС однакової освітньої системи й структури, схожої шкали оцінювання тощо. При цьому в кожній демократичній державі освіта побудована на приблизно ідентичних засадах і має тотожні стратегічні освітні цілі. У системі вищої освіти Австрії плани змін і вдосконалень на сучасному етапі орієнтовані на соціокультурну місію магістратури, яка є підґрунтям її стратегічного розвитку.

Поняття „місія магістратури” інтерпретується тут як найбільш адекватне призначення організованих на основі відповідних принципів та методів освітніх процесів у напрямках підготовки вищої професійної освіти, які передбачають присвоєння кваліфікації чи ступеня „магістр” [8, 57].

Така місія орієнтована перш за все на утворюючі, консолідуючі, розвиваючі, синтезуючі аспекти процесу відтворення кадрового потенціалу вищої професійної кваліфікації. Зрозуміло, що місія магістратури повинна бути сформульована так, щоб її виконання поєднувалося з об'єктивною реальністю. Місія магістратури характерна і таким параметром, як строк її виконання, тобто цілі і задачі магістратури повинні втілюватися в результати, які досягаються у певні строки.

Урсула Фрітц виділяє десять місійних завдань сучасної магістратури в Австрії:

1. *Диверсифікація професіоналізму* – формування широкої гами професійних якостей за рахунок різноманітних спеціалізацій, шляхом різноманітних форм ті методів удосконалення професійної майстерності.
2. *Інтенсифікація професіоналізму* – розвиток професійних якостей прискореним шляхом за рахунок цілеспрямованого пошуку та залучення прогресивних технологій приросту знань, вироблення вмінь та навичок.
3. *Інтернаціоналізація професіоналізму* – запозичення та розповсюдження всього самого передового із загальносвітового та загальноєвропейського досвіду застосування робочої сили вищої кваліфікації, підготовка до професійної діяльності на рівні світових стандартів.
4. *Інтеграція професіоналізму* – формування широкого спектра професійних знань, умінь та навиків, здатних виконувати різні функціональні ролі, а також для можливого застосування у різних сферах діяльності, у тому числі на державній та муніципальній службі, у недержавному секторі економіки, в інших конкретних галузях народного господарства.
5. *Індивідуалізація професіоналізму* - максимальне сприяння розвитку та закріплення індивідуальних здібностей особистості, вироблення найбільш раціональних схем використання особистісних професійних якостей, визначення оптимальних шляхів службово-трудового переміщення.
6. *Комп'ютеризація професіоналізму* - розвиток умінь і навиків застосування нових методів у професійній діяльності за рахунок використання комп'ютерної техніки індивідуального користування у якості електронного помічника при виробленні та реалізації цілей і задач у сфері праці.
7. *Креативізація професіоналізму* – всесвітній розвиток творчих здібностей особистості, активізація інтелектуального потенціалу, наміри до ініціативної, винахідливої діяльності, вироблення потреби у формуванні багатомірного, аналітичного, теоретичного мислення.
8. *Перманенталізація професіоналізму* – формування якщо не пожиттєвої, то, у всякому випадку, розрахованої на довгу перспективу професійної компетентності, тобто вироблення стійких здібностей особистості самостійно у безперервному режимі нарощувати свої професійні знання, вміння та навички, а також стремління до їх постійної результативності та ефективного застосування.
9. *Перспективізація професіоналізму* - формування базових основ спрямованого в майбутнє професіоналізму таким чином, щоб випереджуючий характер професійної компетентності забезпечувався і зберігався як мінімум на декілька років уперед.
10. *Соціалізація професіоналізму* - формування стійкого типу культури застосування професійних знань, умінь та навиків, які не дозволяють випускнику магістратури здійснювати негуманні вчинки, заподіяти шкоду окремим людям та суспільству в цілому, а також допускати конфлікти інтересів та різного роду службових зловживань [11, с. 25-26].

Вищезазначені місійні завдання магістратури розцінюються як зразкові на європейському рівні і є ключовим фактором для сприйняття Австрії як успішної країни в соціально-економічному і науково-культурному планах. Іноземні інвестори особливо цінують високу кваліфікацію та фундаментальні базові знання австрійських працівників.

Важливо, що після підписання у 1991 році протоколу про консульські відносини між Австрією та Україною, співпраця країн набула позитивного результату у багатьох сферах суспільного життя. Динаміка розвитку сумісної діяльності регулюється двосторонніми угодами в торговельно-економічній, технічній,

культурній, науковій та освітній галузях. Налагоджені зв'язки визначаються Меморандумом про співробітництво між Міністерством культури і мистецтва, Міністерства освіти та науки України з Федеральним міністерством освіти і культури Австрії (1998 р.) [4].

Висновки. Переглянувши ще раз положення Болонської декларації та проаналізувавши зміни у системі вищої освіти Австрії, можна стверджувати, що магістратура австрійських ВНЗ має особливе призначення і виконує соціально-культурну місію у європейському суспільстві. Її стратегічний розвиток, завдання, які ставляться перед вищою освітою, удосконалення організації і змісту, інформатизація та впровадження інноваційних освітніх технологій спрямовані на всебічну інтеграцію вищої освіти з європейською, що сприяє ефективному та швидкому досягненню основних цілей Болонського процесу, і може слугувати взірцем для подальшого розвитку магістратури української держави.

Література

1. Болонський процес – структурна реформа вищої освіти на європейському просторі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: kpi.ua/Освіта.
2. Болонський процес. Учасники Болонського процесу. [Електронний ресурс] / Електронна бібліотека підручників. – Режим доступу: http://eduknigi.com/ped_view.php?id=12.
3. Гришкова Р. Проблеми адаптації вітчизняної системи освіти до європейських стандартів / Р. Гришкова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.moippo.mk.ua/attachments/article/.../Veresen%201-2\(54-55\)2011.pdf](http://www.moippo.mk.ua/attachments/article/.../Veresen%201-2(54-55)2011.pdf).
4. Денічева О.І. Можливості запровадження австрійського досвіду реформування гуманітарної освіти в Україні / О.І. Денічева. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: eprints.zu.edu.ua/view/subjects/L1.html.
5. Дзевицька Л. Система освіти Австрії: реалії сьогодення / Л. Дзевицька // Вища школа. – 2013. – №10. – с. 65-79.
6. Зіноватна О.М. Освіта магістерського рівня: європейські стандарти та українські реалії / О.М. Зіноватна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: eprints.zu.edu.ua/9185/1/12.pdf.
7. Куліш І. Підходи до освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр” у європейському просторі вищої освіти / І. Куліш. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: journals.uran.ua/index.php/2306.../16304.
8. Марченко І.П. Соціокультурная миссия института магистратуры / Социология образования. – №3 (март). – 2013. – с. 59-64.
9. Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region. CETS No.: 165. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/165.htm>.
10. Davies H. Survey of Master Degrees in Europe / Howard Davies. – Brussels: EUA, 2009. – 80 p.
11. Fritz U. Bildungsstandards in der Berufsbildung. Projecthandbuch / Ursula Fritz. – Wien: Eigendruck, 2013. – 35 p.
12. Johnson J., Griffith J. Human Resources for Science & Technology: The European Region (1996) / J. Johnson, J. Griffith. – DIANE Publishing, 2000. – 143 p.

Биндас О.М. Стратегія розвитку магістратури у вищих навчальних закладах Австрії

Анотація. У статті аналізуються зміни у системі австрійської вищої освіти. Розглядаються принципи стратегічного розвитку та актуальні питання особливого призначення магістратури як другого рівня вищої професійної освіти у сучасній Австрії. **Ключові слова:** магістратура, Болонський процес, науковий ступінь, місія, професіоналізм.

Биндас Е. Н. Стратегия развития магистратуры в высших учебных заведениях Австрии

Аннотация. В статье анализируются изменения в системе австрийского высшего образования. Рассматриваются принципы стратегического развития и актуальные вопросы особенного предназначения магистратуры как второго уровня высшего профессионального образования в современной Австрии. **Ключевые слова:** магистратура, Болонский процесс, научная степень, миссия, профессионализм.

Bindas O. DEVELOPMENT STRATEGY OF MAGISTRACY IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF AUSTRIA

Annotation. The article deals with the changes in the system of Austrian higher education. The principles of strategic development and current issues of special purpose of magistracy as the second level of higher professional education in modern Austria are observed. **Keywords:** magistracy, Bologna process, scientific degree, mission, professionalism.

БЕЛОГЛАЗЕНКО Д. С.,

Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

УДК 378.147.02

ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Останніми роками у вітчизняному просторі актуалізуються питання розробки й впровадження в освітньо-виховний процес вищої школи тренінгових технологій, які стимулюють розвиток творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця. Така педагогічна тенденція обумовлена, перш за все, приєднанням України до Болонського процесу. Так, вченими Міжнародної академії наук вищої школи (МАН ВШ) розроблені